

Täysistunto

Torstai 24.1.2019 klo 16.01—17.34

6. Lakialoite laiksi alkoholilain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 91/2018 vp Sinuhe Wallinheimo kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

17.01 Sinuhe Wallinheimo kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi alkoholilaki on ollut voimassa noin vuoden päivät, ja kokemukset uudesta laista ovat voittopuolisesti positiivisia. Lain myötä elinkeinotoiminta on valtavasti piristynyt ja verotuotot kasvaneet kulutuksen ohjaututtua Viron matkustajatuonnista kotimaan jakelukanaviin. Myös kulutuksen rakenne on muuttunut, kun väkevät juomat ovat kotimaan kaupoissa menettäneet osuuksia viineille sekä oluille ja muille miedoille tuotteille. Vastaavasti uudistukseen liittyneet uhkakuvat eivät ole toteutuneet, ja näyttääkin siltä, että vastuulliset suomalaiset ovat yllättäneet ainakin osan meistä päättäjistä. Kokonaiskulutuksen merkittävää kasvua ei ole havaittavissa, eikä esimerkiksi järjestyshäiriöiden määrässä ole tapahtunut ihmeempää kasvua. Toisin sanoen laille asetettu tavoite alkoholisääntelyn maltillisesta ja vastuullisesta keventämisestä on toteutunut. Näin käy, kun luotamme suomalaisiin.

Silti, arvoisa puhemies, vaikka lakiuudistukseen kokonaisuutena voi olla tyytyväinen, muutamissa yksityiskohdissa uuttakin alkoholilakia on parannettava, ja se on tausta tämän lakialoitteen jättämiselle. Käytännössä tässä lakialoitteessa on kyse laadukkaisiin ja harvinaisempiin pienpanimo-oluisiin keskittyvien erikoiskauppojen tilanteesta. Ne ovat uudenkin lain puitteissa jääneet väliinputoajan asemaan. Tunnettu esimerkki on Espoon Isossa Omenassa toimintansa lopettanut Pien-olutkauppa, joka joutui elintarvikemyynnin osuutta koskevan vaatimuksen vuoksi sulkemaan ovensa vuodenvaihteessa.

Kun alkoholilain uudistusta valmisteltiin, eräs pieni mutta toimijoiden kannalta merkittävä muutos oli, että valmistuspaikoilta tapahtuvan myynnin yhteydessä ei enää pidetty tarpeellisena näennäisen elintarvikekioskin pitämistä ulosmyynnin ehtona. Pienvalmistajien elintarvikekioskivaatimusta ulosmyynnin ehtona pidettiin aivan aiheellisesti tarpeettomana lisäsääntelynä, jolle ei ollut perusteita sen enempää lain tarkoituksen kuin käytännönkään näkökulmasta. Kyseessä oli arkijärjen vastainen vaatimus, joka ainoastaan haittaisi sellaista toimintaa, josta ei ollut mitään osoitettavissa olevaa haittaa kansanterveydelle eikä yleiselle järjestykselle. Aivan vastaavalla tavalla tarpeeton on elintarvikemyyntiä tai sen osuutta koskeva vaatimus.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa sama periaate halutaan laajentaa myös oluiden erityiskaupoille. Perusteet ovat samankaltaiset. Oluisiin erikoistuneiden kauppojen säänte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2018 vp

leminen pois markkinoilta ei vähennä kokonaiskulutusta eikä vahvista yleistä järjestystä eikä turvallisuutta. Erikoiskaupat eivät myy kokonaiskulutuksen kannalta ratkaisevassa asemassa olevia halpoja massatuotteita, eivätkä ne pysty sellaisilla myöskään kilpailemaan suurten kauppaketjujen mittakaavaetujen kanssa. Pienimuotoisen erikoiskaupan ainoa kilpailuvaltti on laatuun ja erikoisuuksiin keskittyminen ja niitä koskeva asiantuntemus sekä yksilöllinen palvelu. Sellaista tarvitaan Suomeen nykyistä enemmän, ei vähemmän.

Kiitän tässä vaiheessa niitä kymmentä muuta edustajaa, jotka ovat antaneet tukensa tälle aloitteelle. On hyvä huomata, että lähes jokaisesta puolueesta löytyi vaikuttajia, jotka pitivät tätä asiaa tärkeänä.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi puhujalistaan.

17.04 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia lakialoitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle, kansanedustaja Wallinheimolle, ja muille allekirjoittajille. Voin itsekkin tukea tätä lakialoitetta. Tietysti realistisesti voidaan todeta, että ehkäpä tällä vaalikaudella ja näillä valtiopäivillä tästä ei enää lakia tule, mutta toivottavasti tämä nyt herättää ministeriön valmistelukoneiston siihen, että tällainen pieni järjenvastaisuus uudesta alkoholilailasta, tai tällainen epätarkoituksenmukaisuus, sanotaan näin, saadaan korjattua.

Edustaja Wallinheimolle voin todeta sen, että minunkin nimeni olisitte saanut, kun olisitte pyytänyt, [Sinuhe Wallinheimo: Kiitos!] mutta en tee tästä mitenkään arvovaltakysymystä. Tämä on ihan hyvä aloite siitä huolimatta.

Tällainen sääntö, jonka mukaan vähän niin kuin vanhaan alkoholipoliittiseen historiaan vedoten, voisi todeta, pitäisi olutkioskista myydä voileipiä, niin kuin ennen vanhaan piti baarissa ottaa voileipää, että sai oluen, ei varmasti ole tätä päivää.

Arvoisa puhemies! Itse tuen erittäin voimakkaasti Alkon monopolia. Se on hyvä, suomalainen malli, mutta ei tässä ole kysymys sellaisesta muutoksesta tähän pääsääntöön, että alkoholijuomia myydään monopolikaupassa, joka voisi vaarantaa meidän monopoliyhtiömme aseman tai joka vaarantaisi jollakin tavalla meidän tavoitteemme kansanterveyden edistämisestä, mikä meillä tietysti on, ja alkoholihaittojen vähentämisestä, mikä tässä meidän suomalaisten ratkaisujen taustalla on.

Voi myöskin todeta sen asian, että kyllähän näissä panimon tai viinitilan ulosmyyntitalanteissa sellaiset, sanoisinko, alkoholinkäytön lieveilmiöt, alkoholin väärinkäyttöä, liikakäyttöä koskevat ongelmat tai sitten alkoholinkäyttöön valitettavasti ainakin meillä liittyvät yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ongelmat — ne eivät sillä tavalla koske kyllä näitä pieniä erikoisolutliikkeitä, niin kuin ne eivät tosiaan koske viinitilojakaan. Tietysti tiedän, että tislaamot ovat vähän jo rajatapauksia meidän monopolimme kannalta, mutta kun tunnen esimerkiksi upean Kyrö Distillery Companyn toiminnan omalla kotiseudullani Isossakyrössä, niin voin olla melkein varma siitä, että ei kukaan tislaamokierrokselle mene siksi, että saisi niin sanotusti vain vetää pään täyteen ja olla mahdollisimman humalassa, vaan sinne mennään eri syistä, mennään kulinaristisista syistä nauttimaan hyvistä, vähän arvokkaammista premium-tuotteista. Siihenkin liittyen tämä lakialoite on oikein mainio.

Arvoisa puhemies! Ehkäpä meidän muutenkin pitäisi alkoholipolitiikassa vähän päästä enemmän siihen, että me näkisimme alkoholiongelmien torjumisen enemmän terveydellisenä kuin sitten sosiaalisena ja moraalisenä kysymyksenä. Meidän pitäisi tunnustaa ja tunnustaa se, että alkoholismi on sairaus. Se on sairaus, jota täytyy hoitaa oikealla tavalla. Sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2018 vp

tä tiedosta, millä itse olen teemaan perehtynyt, ja niistä faktoista, mitä itse olen kuullut, olen kyllä ymmärtänyt, että tällainen niin sanottu Minnesota-mallin mukainen hoito, kahdeksan askeleen hoito, on se tehokkain tapa, millä addiktioista pääsee eroon ja myös alkoholiongelmaasta pääsee eroon. Toivoisinkin, arvoisa puhemies, että tämäntyyppistä hoitoa alkoholismiin tulisi tarjolla kaikkialle Suomeen ja myös kaikkiin tuloluokkiin. Nythän on aika vaikea tämäntyyppiseen hoitoon valitettavasti päästä, ja se hoito on aika kallista myöskin. Valitettavan harva kunta tarjoaa maksusitoumuksia tällaiseen hoitoon.

17.09 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva aloite on äärimmäisen hyvä, ja minuakin hieman ihmetyttää, miksi eri eduskuntaryhmistä on pyydetty siihen vain muutamia allekirjoituksia. Kuten tuossa edustaja Kurvinenkin sanoi, myös minä olisin voinut tämän allekirjoittaa.

Alkoholilakiin on todellakin jäänyt epäkohta, jolle ei löydy järkiperusteita. Alkoholien myyvän kaupan on pidettävä monipuolista valikoimaa päivittäiselintarvikkeita, ja alkoholien myynnin osuus ei saa olla selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi. Sääntelyn uhriksi tosiaan on joutunut muun muassa tämä Espoon Isossa Omenassa toiminut oluisiin erikoistunut liike, joka joutui sitten lopettamaan, vaikka yritti siinä myydä ruisleipää erikoisoluiden kyljessä. Mieleen tulevat väkisinkin ne ajat, mistä edustaja Kurvinenkin jo mainitsi, kun alkoholia sai anniskella ravintoloissa vain ruuan kanssa, ja se saattoi käytännössä tarkoittaa voileipää. Nykylaki heijastaakin vanhaa maailmaa ja ajattelutapaa, ja se tulisi muuttaa kyllä aloitteen mukaisesti.

Nykyinen alkoholilaki kohtelee eriarvoisesti mietojen alkoholien, kuten oluiden, erikoiskauppoja — eihän Alkostaakaan tarvitse kantaa reikäleipää Leijona-pullon kyljessä.

Nykylaki ei myöskään mitenkään suojaa alkoholin vahingolliselta käytämiseltä. Pahimmillaan se toimii jopa esteenä järkevämmän juomakulttuurin omaksumiselle, kun erikoisoluiden maistelun sijasta kansalaiset ajetaan ostamaan markettien bulkkiolutta.

Näillä sanoilla minä yhdyin tähän ja kannatan tätä aloitetta, että saataisiin asia korjattua.

17.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite tuo esiin mielenkiintoisen aukkokohdan tässä meidän uudistetussa alkoholilaisiamme. Taas kerran sääntö-Suomesta paljastuu uusia yksityiskohtia, joiden vaikutuksia innokkaiden virkamiesten tulkitsemana saamme sitten lukea iltapäivälehdistä.

On melko käsittämätöntä, miten tällainen asia sinne alkoholilakiin on jäänyt. Jos joku perustelisi sitä vaikka sillä, että tässä jotenkin vaarannettaisiin Alkon monopoli, niin en kyllä pysty näkemään sellaista vaikutusta sillä, että pienet liikkeet saisivat myydä erikoistuneesti oluita suurien kauppaliikkeiden rinnalla. Kyllä ne suuret kauppaliikkeet enemmän Alkon monopolia nakertavat.

Mielestäni tämä on hyvä esimerkki korjattavasta yksityiskohdasta, ja olisin mieluusti lakialoitteen allekirjoittanut itsekin pyydettyäessä. Nyt muuten vain ilmaisen tukeni tälle aloitteelle ja toivon, että tämä aivan käytännössäkin päättyisi korjattavaksi asiaksi listalle, kun seuraava eduskunta ja hallitus ryhtyvät näitä alkoholilakiasioita miettimään. Epäilen, että tälle epäkohdalle löytyy varmasti myös vertaistukea muiden epäkohtien joukosta.

17.11 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellisestkin edustajat totesivat, minäkin olisin halunnut allekirjoittaa tämän lakialoitteen, ja näin suullisesti näin jälkikäteen sitten allekirjoitankin sen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2018 vp

Enää vuosikymmeniin ei ole tarvinnut ravintoloissa pukeutua pikkutakkiin ja kravattiin, jonka sai narikasta, eikä ole tarvinnut ottaa sitä täällä mainittua voileipää, mikä välttämättä ei ollut terveellinen sekään. Oluiden erikoisliikkeet ovat todella tärkeitä, sillä moni harrastaa oluita, erikoisoluta tai haluaa kokeilla niitä. Sieltä saa asiantuntemusta. Niin kuin Alkossakin kerrotaan, mikä viini sopii millekin ruualle, myös näissä pikkuliikkeissä pystytään neuvomaan, mikä olut sopii millekin ruualle. Enkä näe yhtään pahaksi, vaikka ne viinit vaihdetaankin oluisiin siellä ruokapöydässä, maistellaan niitäkin, kunhan ei mennä snapseihin — niin kuin eräissä maissa on tapana, että otetaan ruuan kanssa snapseja — eli kyllä minä näen parempana, että se on pullo olutta ennemminkin. Itsekin olen halunnut niitä maistella, ja nykyään on hyvä kyllä, että tuonne marketteihinkin on tullut erikoisoluta, mutta se valikoima ei välttämättä ole niin suuri eikä siellä ole asiantuntemusta, ihmisiä, jotka kertoisivat, minkälaista se on, ja sitten sattuu ostamaan oluen, mikä ei yhtään omaan suuhun sovellu, joten tykkäisin, että olisi näitä pikkukauppoja, kivijalkamyymälöitäkin, missä olisi se asiantuntemus. Mutta kyllä me tällaisilla elintarvikemyyntipaketoilla tapamme tällaisia pieniä yrittäjiä. Ja täytyy muistuttaa, että nämä pienet kivijalkaliikkeet eivät myy sitä olutta mitenkään tukkuna niin, että sieltä laatikkokaupalla kannetaan, niin kuin marketeista, eli ei tämä yhtään lisää mitään alkoholinkäyttöä.

17.13 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! On tietenkin niin, että alkoholinkäyttö on Suomessa ongelma ja meidän alkoholikulttuurissa on parantamisen varaa. Yhtä kiistatonta on tietenkin se, ettei Suomi maana ole tuomittu olemaan saman ongelman parissa ikuisesti, vaan tilannetta voi korjata, ja se korjataan sillä, että viljellään hyvää alkoholikulttuuria. Ja pienpanimot ovat osoitus siitä, tilaviinit ovat osoitus siitä, ja tällaiset pienet liikkeet, niin kuin esimerkkitapaus tässä lakiesityksessä, ovat esimerkki siitä, että hyvääkin alkoholikulttuuria on. Ja silloin kun sitä esiintyy, niin sitä pitää mahdollistaa, sitä pitää tukea eikä lainsäädännön kautta pidä tehdä sellaista hyvää, järkevää toimintaa mahdottomaksi.

Tämä on hyvä lakiesitys. Edustaja Wallinheimo on tehnyt hyvää työtä löytäessään ongelman ja ryhtyessään heti sitä korjaamaan, ja oli ilo olla yksi lakialoitteen allekirjoittajista.

17.14 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tähän keskustelun loppuun voisin vielä todeta sen, että myös tällä olutkulttuurin kehityksellä ja panimotuotteilla on ja voi olla tulevaisuudessa vielä isompaakin merkitystä siihen, mistä aiheesta on tällä vaalikaudella paljon puhuttu, eliikka suomalaisen maatalouden tulevaisuuteen. Kyllä se on mallasohran viljelijöille ja viljan viljelijöille yksi tapa selvitä tässä murroksessa. Tällainen erikoisolut, kotimainen pienpanimon olut on kuitenkin aika korkean jalostusasteen tuotetta. Tietysti terveellisintä on juoda puhdasta kraanavettä tai vichyvettä, mutta jos sattuu käyttämään olutta, niin suosittelen ihan kollegoillekin, että käytämme sitten näitä vähän arvokkaampia, hyviä kotimaisia pienpanimo-oluta.

Sen ehkä vielä totean edustaja Lehdolle, joka piti erinomaisen puheenvuoron, josta olen ihan samaa mieltä, että ehkäpä nyt on menty jo vähän siihen, että alkaa se pikkutakki ja kravatti tulla entistä useammin päälle sinne publiin mentäessä eikä olekaan niin, että on siellä vain niin, että voidaan hyppiä hiki päässä aamuyöhön asti, vaan ollaankin tyylikkäästi pukeutuneena, nauttimassa — ruoka ja olut sopivat oikein hyvin yhteen, ja se on tervettä alkoholikulttuuria myös Suomeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.